

delavski

CELJE, 8. JANUARJA 1960
LETO XII, STEV. 1GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE
DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA CELJE
LIST IZDAJA IN TISKA CASOPISNO POD-
JETJE »CELJSKI TISK«
DIREKTOR IVAN MELIK-GOJMRUREJUJE UREDNIŠKI ODBOR
ODGOVORNI UREDNIK TONE MASLO
Uredništvo: Celje, Titov trg 3 — poštni
predal 16 — telefon 25-25 in 24-25 — uprava:
Celje, Trg V. kongresa 3 — poštni predal 132
— telefon 25-75 in 20-89 — tekoči račun pri
Komunalni banki Celje 605-70-1-656 — izhaja
ob petih — letna naročnina 500, polletna 250,
četrtletna 125 din — posamezna številka
15 din — rokopisov ne vračamo.
POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

SKRB ZA LJUDI JE V SOCIALIZMU NAJNUJNEJŠA STVAR

NOVOLETNA ILANICA PREDSEDNIKA TITA

Predsednik republike Josip Broz Tito je ob Novem letu naslovil na jugoslovanske narode tole poslanico:

»Državljeni in državljanke Jugoslavije! Petnajsto Novo leto praznujemo v svobodni Jugoslaviji, zdaj povsem preobraženi z ustvarjalnimi napori resnično združenih narodov naše socialistične skupnosti.

Kratko je to obdobje v zgodovini dežele, toda redki so narodi, ki so prehodili tako trnovo pot, kakor je pot, ki so jo prehodili naši narodi v tem obdobju. Mi smo res lahko ponosni na uspehe, ki smo jih dosegli poželji v zvezi z ogromnim težavam, na katere smo nenehoma zadevali na tej poti.

V novo, 1960. leto, stopajo naši narodi z ogromnimi pridobljenimi izkušnjami na vseh področjih naše družbene in gospodarske dejavnosti. S posebno velikimi uspehi se poslavljamo od leta 1959, v katerem so bili s polnim uspehom kronani napori in ustvarjalno delo naših delovnih ljudi v industriji in kmetijstvu.

Ne bi hotel utrujati poslušalcev s tem, kaj vse smo dosegli v minulemu letu, ker je to bolj ali manj že znano, pač pa želimo poudariti, da so nam lahko dosežene izkušnje in lanijski uspehi najboljši dokaz in jamstvo, da smo na pravi poti in da bomo v nadaljevanju te poti v prihodnjem letu dosegli še večje uspehe ter s tem omogočili hitrejši

zboljšev življenjskega standarda naših ljudi in naših državljanov.

V prodrubene in gospodarske dejati je bilo lani nekaj pomankljivi in napak, ki jih bomo morali vsem letu dosledno odstranjevati bomo lahko še hitreje napredovali v celotnem razvoju našega človeškega življenja. Skrbeti je treba za ljudi, za človeka, v čisti in pravi, od česar naj imamo predvsem sami proizvajalci tem oziru smo že dosegli v njih podjetjih zelo lepe uspehe. To mora zajeti vsa področja kolektive. Seveda se morajo kivi ob pomoči sindikatov skrbeti za uresničevanje novostima nagrajevanja, pri čemur porabijo izkušnje kolektivnih podjetij, ki so v kratkem dosegla zelo lepe uspehe.

Isto velja za kmetijstvo. Lani smo dosegli kmetijstvu izredne uspehe, ki leta 1960 moramo še odločneje redovati v kmetijski proizvodnji in s tem dokazati polno vrednost uveljavljenih ukrepov. Visoka industrijska, zlasti pa kmetijska proizvodnja, seveda imperativno zahtevata, da odstranimo ozke grla v transportu in v skladiščenju proizvodov. Temu problemu morajo posvetiti voditelji v prihodnjem letu največjo pozornost.

V letu 1960 bomo investirali v naše gospodarstvo doslej največja sredstva. Prizadevajmo si, da bomo ta sredstva kar najbolj racionalno izkoristili za cilje, ki so jim namenjena. Sleherno razsipanje ali povečanje investicij čez plan nam lahko prinese samo nove težave in negativno vpliva na standard delovnih ljudi in naših državljanov nasprotno.

Kar zadeva mednarodni položaj mislim, da lahko z večjim optimizmom gledamo v prihodnost in da se lahko mirno posvetimo ustvarjalnemu delu za napredek naše socialistične dežele. Boj za mir, ki se je bil in ki se še zmerom bje na svetu je začel roditi sadove. To nas še bolj bodri, da skupaj z vsemi mirno ljubimi deželami nadaljujemo boj za uresničenje načel, ki lahko zagotove mir in mirno sodelovanje med narodi.

Državljanom in državljanke Jugoslavije, vsem delovnim ljudem v naših mestih in vaseh, naši mladini in najmlajšemu pokolenju — pionirjem, in pripadnikom ljudske armade ter službe varnosti, najpriskrbe želimo srečno leto 1960.

Priprave na občne zbornice osnovnih organizacij SZDL v celjskem okraju pomenijo začetek političnih priprav na zvezni kongres SZDL Jugoslavije. S temi pripravami smo začeli že pred dobrim mesecem. Razdelili pa smo jih v dva dela: v obravnavanje in reševanje organizacijskih ter političnih vprašanj.

Organizacijska vprašanja osnovnih organizacij SZDL smo začeli reševati z razdeljevanjem novih članskih legitimacij, s pobiranjem članarine in z vodenjem točnejše evidencije članstva. Znano je namreč, da smo imeli doslej zaradi neenotnega pa tudi slabega vodenja evidence nepopolno sliko nad številom članov. To zdaj z novo evidenco, ki velja za celotno območje naše države, občutno popravljamo, hkrati pa uvajamo tudi boljše in točnejše finančno poslovanje. To delo smo v glavnem opravili v novembru in decembru lanskega leta. Akcija je bila tudi tesno navezana na pridobivanje novih članov in sploh na ureditev tistih odnosov, ki vežejo člane na svojo organizacijo. Da bi vsa ta vprašanja kar najbolje rešili, smo angažirali občinska vodstva in odbore osnovnih organizacij ter imeli z njimi več seminarjev.

Lovar Stane Solmajer

V vrsto teh organizacijskih vprašanj spadajo še tista, ki smo jih reševali pred dobrim letom. Takrat smo namreč prenekatere, zlasti manjše osnovne organizacije združili v večje enote. To smo storili v tistih primerih, kjer osnovne organizacije niso bile vezane na zaključene gospodarsko politične teritorije in tam, kjer so bila vodstva teh organizacij slaba. V nekaterih občinah smo tako število osnovnih organizacij SZDL zmanjšali celo za polovico. Pri vsem tem pa nismo nikjer postavljali šablon. Ta problem smo reševali življenjsko. Zato so ponekod nove osnovne organizacije SZDL zajele območja kmetijskih zadrug, drugod spet krajevnih odborov in podobno. V mnogih primerih pa so ostale tudi izven teh okvirov. Tem prenosom bomo v letošnjem letu sledile še reorganizacije v mestu, kjer gremo na ustanavljanje osnovnih organizacij SZDL v okviru stanovanjskih skupnosti.

Vse te reorganizacije so dale vrsto pozitivnih rezultatov. Zlasti pa so se ti uspehi pokazali pri obravnavanju gospodarskih in političnih problemov dotičnih območij, ki v večini primerov tvorijo neko enotno zaokroženo celoto in nadalje — v odbore takih organizacij so člani lahko volili res najboljše in najbolj sposobne ljudi.

Drugi del političnih priprav na zvezni kongres Socialistične zveze začnemo prav v tem času, ko so pred durmi občni zbori osnovnih organizacij SZDL, ki bodo istočasno konference za kongres. Občni zbori osnovnih organizacij SZDL v našem okraju se bodo začeli okrog desetega januarja. Na teh zborih bodo člani volili nova vodstva, oziroma jih izpolnjevali tam, kjer so odbori številčno slabi. Hkrati pa bodo izbirali še delegate za občinske konference SZDL.

Težišče dela teh zborov osnovnih organizacij SZDL bo v obravnavanju najvažnejših gospodarskih in političnih problemov dotičnega kraja. Razumljivo je, da se bodo člani s kmetijskih področij predvsem pogovorili o problemih kmetijske proizvodnje, o delu zadrug in vključevanju novih članov vanjo, o zdravstvenem zavarovanju kmečkega prebivalstva itd. Ti občni zbori osnovnih organizacij SZDL pa naj bi pomislili še velik korak naprej pri uveljavljanju stalnega in sistematičnega dela organizacij in njihovih vodstev. Takšno delo smo namreč doslej v mnogih primerih pogrešali. Vendar se to ne sme ponavljati, saj današnji čas zahteva predvsem od osnovnih političnih organizacij, in tu zlasti od Socialistične zveze, da nastopa kot učitelj, voditelj in tolmač našega družbenega razvoja.

Po občnih zbiorih osnovnih organizacij bodo do konca februarja še občinske konference Socialistične zveze, na katerih bodo prav tako obravnavali najvažnejša gospodarska in politična vprašanja občinskega območja. Udeleženci teh konferenc bodo volili še delegate za zvezni kongres Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije. Kot je znano bo na kongresu en delegat zastopal pet tisoč članov. Glede na ta ključ bo imel celjski okraj na bližnjem kongresu osemnajst delegatov. Razumljivo pa je še to, da bodo morale pred tem osnovne organizacije utrditi število svojih članov in izkazati v skupnem okrajnem zbirniku nad 80.000 članov.

Glede na dejansko stanje in pripravljenost ljudi, da sodelujejo pri graditvi novih družbenih odnosov, ta naloga ni velika. Doseganje izkušnje so namreč v celoti potrdile, da je število članov v organizacijah SZDL odvisno le od dobrega, oziroma slabega dela vodstev osnovnih organizacij in da ljudje ne odbijajo svojega članstva zaradi »političnih izgovorov«. Sicer pa bi lahko znova potrdili — kjer so bile organizacije SZDL delavne, tam tudi problemov s premajhnim številom članov niso imeli in obratno, kjer organizacije niso delale, tam se tudi niso mogli pohvaliti s previsokim odstotkom včlanjenih državljanov. Ob vseh teh ugotovitvah ne moremo mimo dejstva, da imajo po dosedanjih podatkih v laški in konjski občini le okoli 50% državljanov včlanjenih v Socialistično zvezo. Med vsemi občinami v celjskem okraju so najboljši v Sošanju, kjer imajo nad 85% državljanov v SZDL, kar praktično pomeni, da so zajeli skoraj vse.

Razumljivo je, da se bo s pomočjo zadnjih organizacijskih ukrepov stanje bistveno izboljšalo, zlasti še zaradi tega, ker se občinska politična vodstva dobro zavedajo, da s starim načinom dela ni mogoče izvrševati vseh nalog.

To so okviri celotnega političnega dela v pripravah na zvezni kongres SZDL Jugoslavije. Iz vsega tega je razvidno, da slonijo najvažnejše naloge na osnovnih organizacijah. Prvič v tem, da poglobijo svoje delo, da uveljavijo sistematičnost in da se še bolj afirmirajo kot politične organizacije zlasti pri pojasnjevanju, usmerjanju in vodenju dogajanja, da bi znale pojasnjevati našo politiko in vzgajati člane tako, da bodo to politiko razumeli in jo izvajali. Za vse to delo bodo naše organizacije SZDL najmočnejšo oporo v uspehih, ki smo jih dosegli tako na gospodarskem kot komunalnem in političnem področju. In v tem je tudi jamstvo za še večjo afirmacijo organizacij SZDL.

(Iz razgovora s sekretarjem Okrajnega odbora SZDL v Celju Stanom Solmajerjem)

M. B.

Ugodne perspektive v našem kmetijstvu

Za nami je uspehov polno leto 1959. Občajno v začetku vsakega leta pregledamo uspehe za nazaj ter delamo načrte, kaj je treba storiti v tekočem letu. Menim, da lahko brez vsakega pretiravanja ugotovimo, da je bilo leto 1959 za kmetijstvo izredno plodno. Hiter razvoj kmetijske proizvodnje in v tem doseženi uspehi v lanskem letu so edinstveni v naši zgodovini.

Praktično smo pelletni plan v kmetijstvu za obdobje 1956 do 1961 po obsegu izvršili že lani. Res je, da so k doseženim uspehom veliko prispevali razmeroma ugodni vremenski pogoji, vsaj v merilu Jugoslavije, v kolikor ne na našem ožjem področju. Samo to pa ne pomeni, da k takim uspehom v proizvodnji niso prispevali in odigrali svoje vloge tudi drugi činitelji. Lani je bilo v kmetijstvu vloženih 89 milijard dinarjev. To je omogočilo velik porast proizvodnih sredstev kmetijskih organizacij. Dobili smo številne nove stroje, predelovalne obrate, plemensko živino, skladišča za kmetijske prideleke in podobno. Ne gre pozabiti dejstva, da so lani prišli v praksi izredno močno do izraza izsledki kmetijske znanosti. Dosegli smo ogromne rezultate v proizvod-

TOV. FRAUBEJ
PRESEDOZZ CELJE

nji poljedelstva, pšenice, koruze itd. Čajnih 10—12 stotov povprečno v prejšnjih letih, smo lani bili povprečno na ha v državi letov pšenice. Medtem so bile tudi rekordne 60, 80 in celo stotov na ha. Slični rezultati doseženi tudi v proizvodnji k sladkorne pese in še nekaterih jedelskih kulturah. Ustvarili bomo veliko rastlinsko proizvodnjo zlasti v poljedelstvu in takočasno položili temelje za h razvoj živinoreje.

Leto 1959 nam tudi po obširni gospodarski politični aktivnosti vseh pch in družbenih organizacij, enum SZDL Jugoslavije je da napolnila za delo v kmetijstvu tega plenuma temeljito naj najbolj dosledno izvršenih in v kmetijstvu in zadrugstvi, ki je dana jasna perspektiva kmetijskim proizvajalcem. Riko posvečevanje o naši politiki v Sloveniji je dalo prav vredno važne napotke za bodo.

V preteklem letu je bil sprejet tudi zakon o izkoriščanju kmetijskih zemljišč, ki v celoti spoštuje in pri-

(Dalje na 5. strani)

ADOLF TAVCAR — PREDSEDNIK
KONJSKE OBCINE

Oba zbora občinskega ljudskega odbora v Slovenskih Konjicah sta na zadnji skupni seji izvolila za svojega predsednika Adolfa Tavcarja, dosedanjega upravnika kmetijske proizvodne poslovne zveze, ki se je priključila celjski poslovni zvezi. Istočasno so doređanja predsednika ljudskega odbora imenovali za podpredsednika.

VREME V NASLEDNJIH DNEH

od 7. do 17. januarja
Zopet nestalno vreme s pogostimi padavinami. Ne glede na kratkotrajne ohladike bo v splošnem prevladovalo še milo vreme.

Za nami so nove in prijetne, za nami pa ostajajo prihodni Dedka Mrza. Vendar so ostali spomini, lepi in topli, prisrčni in nepozabni. Tudi tokrat je prišel Dedek Mrza s polno košaro dobrot. Obdaril je vse naše cibane in pionirje, pa tudi na starejše ni pozabil. Obiskal je vsak kotiček naše zemlje in porikal na sleherno okno. Oh, kako je dober ljubi Dedek Mrza... Naši slki prikazujejo pohod Dedka Mrza po celjskih ulicah, kakršnega je pripravilo trgovsko podjetje Avto-motor in pa srečanje Dedka z malo punčko...

Sprejem športnikov in športnih delavcev

Predzadnji dan lanskega leta je sprejel predsednik občinskega ljudskega odbora v Celju Franc Rupret večjo skupino športnikov in zaslužnih športnih delavcev. Razen teh sta se sprejema udeležila še sekretar občinskega komiteja Zveze komunistov Cveto Pelko in tajnik ljudskega odbora celjske občine Vlado Bogataj.

Na sprejemu sta se predsednik občine Franc Rupret in sekretar Cveto Pelko zahvalila športnikom in športnim delavcem za uspehe, ki o jih dosegli na tekmovanjih in za trud, ki so ga vložili pri delu v organizacijah. V čestitkah za novo leto, ki sta jih po udeležencih prejela izreklo vsem športnikom in športnim delavcem celjske občine, da še posebej poudarila željo za doseg enake in še večjih uspehov, za afirmacijo Celja kot mesta športnikov in za nadaljevanje dela na področju množičnega udejstvovanja. V imenu povabljenecv sta se nato za sprejem in veliko pozornost, ki jo športu posvečajo tako ljudski odbor kot politične organizacije zahvalili tov. Rado Ložar in Karel Jug.

Za ohranitev kulturne dediščine

S SEJE SVETA ZA PROSVETO IN KULTURO OLO CELJE

Prvič: o varstvu kulturnih spomenikov na področju okraja Celje za leto 1959/60 je poročal konservator Jože Curk in drugič: o Celjskem zborniku Gustav Grobelnik.

PRVIC: Kakor je marsikomu verjetno že znano, je bil aprila lani v Mariboru ustanovljen Zavod za zaščito kulturnih spomenikov, hkrati s tem pa ukinjen referat v Celju. Redno delo Zavoda se je pričelo šele 1. junija, in sicer z nadaljevanjem topografskega obdelave Soštanja, Konjic, Vojnika in Sentjurja. Letos bodo dela v celjskem okraju zaključena, zlasti okrog sakralnih spomenikov (ker so ti pač starejšega izvora), s čimer bo celjski okraj prvi v Sloveniji topografsko urejen. Na podlagi tega bodo lahko potem sestavili različne vodice; predvsem pa bo sistematična kategorizacija posameznih spomenikov dobila z izdajo odločb v letu 1961 temeljno osnovo.

Lansko leto je Zavod posvetil največ pozornosti restavraciji spomenikov v Sempetru, to leto pa bodo na vrsti Ziče pri Konjicah, kjer gre za najpomembnejši spomenik celotnega področja. Nadalje se bo Zavod zavezal za popravilo napak, ki jih je bil eden dozdaj nekaj stoletij kasneje, obstoji nevarnost, da se starejši del vsak trenutek zruši. Spomenik je torej resno ogrožen in znaša proračun samo za statične ureditve okrog 4 milijone dinarjev, ki čemer bo treba seveda še precej prispevati; dela pa bodo trajala nekaj let.

Na seji so razpravljali tudi o zaščiti mestnega jedra v Laškem, o potrebi po zaščiti Zoljinega dvorca v Rimskih Toplicah in parka krog njega, ki zdaj propada in bi lahko služil za naraven pouk botanike (razen tega menda nihče ne ve, koliko zaščitnih kultur je v njem); nadalje o vprašanju aktivizacije za zaščito prirode, pri čemer bi bilo potrebno ozko sodelovanje s krajevnimi turističnimi zvezami.

Gospodinjstvo v reformirani šoli

(ZAVOD ZA NAPREDEK GOSPODINSTVA V CELJU)

Reformirana šola usposablja mladino, da z delom, temelječim na sodobnih pridobitvah znanosti in tehnike prispeva k stalnemu razvoju družbenih proizvodnih sil, krepitvi socialističnih družbenih odnosov, dvigu materialne blaginje in kulturnemu razvoju družbene skupnosti kot celote ter osebnim blaginji in napredku delovnih ljudi.

Zelo težko se je prav v prehrani boriti s starimi navadami, pobijati predsodke in ukoreninjen zmoje. Mogočna podpora pri pouku nam bo znanost o prehrani, ki se je zlasti med vojno in po vojni z veliko naglasi razvijala in do neke mere razvila tudi pri nas. V osnovni šoli bo treba pouk o prehrani neposredno navezovati na pouk biologije, kemije in spoznavanje prirode in družbe.

Posebno pozornost posveča šola razvoju higienskih navad in trajne potrebe po kulturi; s svojim delom za zdravstveno vzgojo učencev mora prispevati tudi k uresničenju splošnih družbenih nalog na področju zdravstvene vzgoje in zdravstvene zaščite državljanov. K tej zdravstveni vzgoji državljanov prilevamo tudi vzgojo ljudi na zdrav prehrano. Pomanjkanje vitaminov, pomanjkanje lugoizvornih snovi v telesu, preobilje kislin, to so glavni vzroki najbolj razširjenih bolezni, ki tako neusmiljeno tarejo človeštvo. Žal, da ljudje o tem premalo vedo. Ljudje jedo tjavdan, kar prija njihovu okusu, ki je čisto pokvarjen, jedo, kar so iz mladega vajeni, ne menijo se za to, kako hrana ugaja prebavitelju in organizmu sploh. Nam pa je mar zdravje in blaginja delovnega človeka in danes se prav posebno, ker je tudi od zdravja odvisna delovna storilnost in od tega odvisen naš življenjski standard.

Zivilska industrija je pri nas že precej napredovala. Trgovine so polne različnih konzerviranih in nekonzerviranih živil. V samopostrežnih restavracijah si bodo gostje lahko izbrali različne jedi. Kako nepravilno bi bilo, če ne bi ljudi naučili, da si bodo zbrali jedi in živila iz vidika njihovih bioloških potreb po zdravi prehrani. To bo možno pa sa-

Konservacija sakralnih spomenikov bo šla vzporedno s konservacijo spomenikov NOB in tako se bo leta 1961 pri Svetu formirala posebna komisija, ki bo spomenike pregledala in jih klasificirala. Hkrati bo treba poskrbeti tudi za objavo topografskega gradiva.

Spričo sistematičnih ukrepov za varstvo spomenikov bo Zavod v Mariboru že letos lahko pričel uveljavljati zvezno zakonodajo s tega področja, po kateri mora vsak lastnik kulturnega spomenika prevzeti tudi vzdrževanje. Zavod bo pri tem sodeloval kot nadzorni organ.

Tako smo nazadnje prišli do stare, častitljive celjske mestne groblje in s tem do najbolj delikatnega problema, ki ga rešujemo že trinajst let, a je vse do danes ostal še nerešljiv. Gre kaipak za vprašanje denarja, za slabo organizacijo dela, da, celo za nezainteresiranost s strani izvrševalcev del (gradbenega odbora dejansko sploh ni) — nikakor pa ne, kakor bi morda kdo mislil, za nek paraden spomenik ali celo za privatne zadeve tistih, ki so v njem zaposleni. V zgradbi, o kateri govorimo in ki je brez dvoma veduta mesta Celja, sta hkrati dve kulturni ustanovi — Muzej in Studijska knjižnica, z rešitvijo pa bi bilo rešeno še vprašanje tretje ustanove — mestnega arhiva. Torej dve ustanovi, ki se dušita — v ustanovi, ki

vegetira. Lanska finančna sredstva zopet niso mogla pospešiti tempa del, še zlasti ne, ker je bilo iz njih treba poravnati stare račune. Ker pa je ustanova prav toliko občinskega kolikor okrajnega značaja, bi morala hitrejšo obnovo zagotoviti obojema. Idejni načrt restavracije sicer eksistira, toda pojavile so se dilematske ideje, po katerih bi bilo treba zrušiti novi trakt — in seveda docela popačiti skladnost pozne renesančne oziroma zgodnje baročne podobe mesta. Taka hipoteza je z vseh vidikov absolutno nevzdržna. Sedanje stanje pa je tudi nevzdržno. Po lapidarijih na primer, ki so tu še izza stare Jugoslavije, rase mah in jih uničujejo po balini in kolesarji, medtem ko so na mestu, kjer bi ti morali biti — vinski sodil Vinska klet nikakor ne spada pod muzejsko zaščito in bi ji bilo treba že enkrat za vselej najti primernejše mesto. Vsekakor je primer celjske groblje opozorilo, da bi bilo treba rešiti pred propadanjem najprej in predvsem prominentne spomenike.

Če dodamo k vsemu temu še to, da so recimo ploščo o zgraditvi Narodnega doma poškodovano deponirali v Muzej, namesto da bi jo pustili na zgradbi, kamor sodi, hkrati pa obdržali tu neke stare rimske spomenike, ki pa bi dejansko sodili v Muzej, smo prvo temo v glavnem izčrpali.

DRUGIČ: poročilo o Celjskem zborniku. Razprava po njem se je sukala okrog tehničnih in deloma okrog vsebinskih vprašanj. Od šestdeset prvotno predvidenih avtorjev jih je tokrat samo devetnajst. Celjski zbornik je kot osrednja celjska publikacija izšel na finem brezlesnem papirju z dvema barvnima reprodukcijama, v 750 izvodih in po simbolični ceni 600 dinarjev za izvod.

Na seji je še prof. Vlado Novak podal pregled rojstnih hiš pomembnih mož celjskega okraja. Na teh hišah, ki jih je v našem okraju precej, a ki bi jih bilo treba najprej kategorizirati — toda ne po zgledu kakih domačinskih skupnosti — bi bilo treba odkriti vsaj spominske plošče. Porodila se je tudi misel, naj bi Celje dobilo svoj lokalni panteon, kakor ima na primer Ljubljana svoje Navje, saj bi strnitev treh, štirih spomenikov na enem samem kraju nudila estetsko, urbanistično rešitev, hkrati pa razbremenila finance. V ta okvir sodi ne nova misel o spomeniku Splavarja, ki naj bi našel svoj prostor morda v celjskem parku — torej tam, kjer so nekoč vozili mimo naši splavarji. Toda, ker je do realizacije postavilve spomenika še daleč, so se na seji sporazumeli, da bi do prvega maja letos postavili in odkrili vsaj spomenik Karlu Destovniku-Kajuho.

dhr.

Šolska reforma del družbene stvarnosti

RUDI LESNIK, UČITELJ V PODČETRJKU

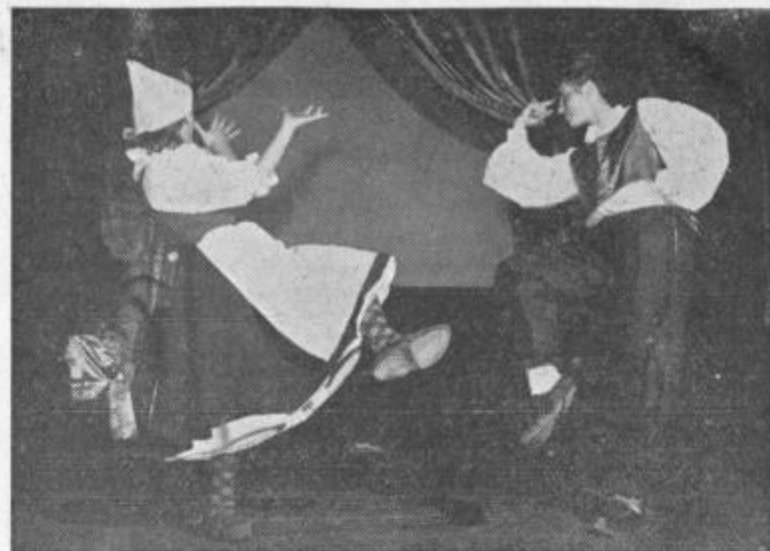
praktično življenjsko delo v določeno usmeritev za poklic. Določbe, ki v novem zakonu sproščajo napredovanje v razredih osnovne šole, so velikega pomena za izobrazbo ljudstva in bodo povzročile globoke spremembe, pravi napredek, pri usposabljanju mladine za poklice, ker bodo omogočile večjemu številu učencev vključevanje v uk. Neločljivo sorazmerje med številom učencev v nižjih razredih in sedmem ter osmem razredu se bo uravnovesilo. Dolej pa se je dogajalo, da se je v I. razred vpisalo n. pr. 30 učencev, a v VIII. jih nazadnje zaključilo šolsko obveznost v rednem obdobju samo 10. To je opaziti predvsem na podeželskih šolah. Razumljivo pa je, da leži na učiteljih in starših še večja odgovornost, ker so skupno odgovorni za ureditev šolskega življenja, ki naj v učilnice prelije življenje celotne družbe, karšno je v okolju.

Od šolske reforme si mnogo obetam, čeprav uresničenje še ni mogoče preko noči. Življenjska vrednost nove šole se bo pokazala že v prihodnjih letih, vendar bo odločilno vplivala na ustroj in razvoj

družbenega mehanizma, če tako rečem, šele v teku generacije. Zaenkrat je reformatorskemu duhu potrebno prilagoditi oziroma privzgojiti zavest celotnega učnega kadra, ki se tudi ne more kar čez noč prekasiti, da bi lahko prevel več ali manj ustaljene metode dela in široko organiziral poučevanje. In zavest širokih množic! Najprej je potrebno preobraziti tudi materialno stanje šol, dati trden gospodarski podstat, ki se bo pa seveda krepil tudi postopoma. Ne, nisem pesimist, vendar vem, da bo treba še obilo skupnih naporov. Neogiben je torej bolj krepek sporazum med rentabilnimi gospodarskimi ustanovami in prosveto, ki bi lahko pripomogel k sodobni materialni ureditvi šol. Šolske kmetijske zadruge, šolske hranilnice, tehnične delavnice in s tem v zvezi različne oblike družbenega upravljanja in gospodarjenja so trenutno najosnovnejši zametki v oblikah novega dela, ki so zelo uspešne; toda brez sodobnih in praktičnih učnih pripomočkov ni pravega pouka. Drugače je pa vsem sposobnim in bistrim odprta pot, kar je tudi bistveno.

Jože Horvat-Jaki: Kozolec v zimi

V Velenju baletna šola?

Začelo se je pred osmimi leti. Takrat so se v Velenju pripravljali na proslavo Dneva republike in nekdo si je izmislil, da bi bilo prav, če bi program izpopolnile tudi baletne točke. Obrnili so se na tovarišico Ano Dominikovo in jo naprosili, da je prevzela odgovornost. Iz te pobude in prvega nastopa je nastala baletna skupina velenjske Svobode, ki ima danes že nad 50 vnetih in mladih plesalk. Začetki rednega in sistematičnega dela so bili težki, toda pozneje se je večalo zanimanje, pa tudi materialna osnova. Danes imajo že svojo garderobo, sicer skromno, pa vendarle koristno.

Medtem ko so se doslej omejevali pri učenju in delu bolj na ritmične plesse, se zdaj pripravljajo na izvedbo pravilne igre »Pravljica o cvetki«, v kateri gre predvsem za mimiko. Kot pred osmimi leti, tako jih tudi zdaj vodi in uči tovarišica Dominikova. Baletna skupina velenjske Svobode je pod njenim vodstvom do-

segla že tak razmah, da zdaj upravičeno mislijo na ustanovitev baletne šole. Če bo zadosti dobre volje, pripravljenosti in kadrov, potem bi takšna šola ahko dobila svoje prostore v novem prosvetnem domu.

PRISPEVEK H KRONIKI
CELJSKE KINEMATOGRAFIJE

Novo leto celjske kinematografije se je pričelo s staroletnim navalom, torej nekako takole:

V Unionu: Vabilo na ples — za koga? — Za Celjane!

V Metropoli: Komu zvoní — komu? — Celjanom

dhr

Ob gostovanju mariborskega baleta

V soboto bo v počastiev 100-letnice rojstva skladatelja Rista Savina gostovalo v celjskem gledališču Slovensko narodno gledališče iz Maribora z baletom »Čajna punčka«, mimično igro, ki jo je pred skoro štiridesetimi leti zasnoval Risto Savin.

Risto Savin (s pravim imenom Friderik Sirca), ki se je rodil 11. julija 1859 v Zalcu, sodi med najizrazitejše predstavnike v slovenski glasbeni kulturi do konca 19. stoletja do kraja prvih desetletij 20. stoletja. Njegov ustvarjalni razvoj kaže jasno in zanimivo sliko. Preko klasične in romantične se je skladatelj povzpел do novoromantike in tak ostal do konca svojega ustvarjanja, četudi si je že prisvojil dosežke impresionistične miselnosti. Zlasti v zadnjem obdobju se je začel vključevati v tisti skladateljski krog, ki je v slovenski glasbi zastopal nova stilna hotenja. V prostornem glasbenem svetu skoraj ni področja, ki bi se ga Savin ne dotaknil s svojim skladateljskim peresom, saj so v njegovem delu zastopana odrska dela, orkestralne, klavirske, komorne in zborovske skladbe, pa vrsta samospelov. Savin je posegel v slovensko glasbo vsestransko in si je z napredno stilnostjo in z veliko izrazbo svojih stvari pridobil v njej tudi sodobno vrednost.

Balet »Čajna punčka« je Savin komponiral leta 1922. O nastanku tega dela je sam pripovedoval tole: »Čajna punčka je vezana na intimen osebni spomin. Dobil sem namreč od meni prijateljske strani (to je bila njegova kasnejša žena) v darilo čajno punčko. In ko sem gledal to punčko, se mi je porodil nekaj sen. Spisal sem noveleto in po tej sem priredil balet, ki je dobil francoski naziv Une poupée à thé — Čajna punčka.«

Glasbeno tkivo »Čajne punčke« je oblikovano z veliko mero. Invencije, je pristrčno, obenem pa mu tudi ne manjka dramatične napetosti. Stilna podoba dela je kaj raznovrstna; nekatere slike zvenijo čisto mozartovsko, druge krijejo v sebi spet romantične in impresionistične poteze, kakor pač zahtevata vsebina in potek dogajanja.

Koreografsko in režijsko je delo pripravil dr. Henrik Neubauer, dirigent je Marko Zigon, plešejo pa: Pirre — Viktor Verdnik, Paulette — Anka Lavračeva, Migon — Mimica Likavčeva, Koko — Gabrijela Dvorčakova.

Opozarjamo na izreden čas pričetka predstave. Ob 12 je predstava za mladino, ob 18.30 pa izven. Vstopnice dobite pri blagajni gledališča.

BeS

V Savinjski dolini je malo takih vasi

V SEŠČAH OBČNI ZBOR SVOBODE

Pred dnevi je bil občni zbor Svobode v Seščah. Udeležba je bila kljub raznim neprilikam zadovoljiva. Dnevni red je bil pester. To so pokazala poročila in razprava. Največji poudarek je bil na izobraževanju pošolske mladine in odraslih. Knjižnica bo letos naročila vse izdane knjige. Predavanj je bilo šest in vsa so bila dobro obiskana. Sklepov pa ni izvršila igralska družina. V bodoče bodo tudi na tem polju ubrali nove korake, vključili pa bodo tudi šolsko mladino, ki naj bi skrbela za razvedrilo predšolskih otrok. Godbeni sekciji bodo nabavili nova tolkala. Preuredili bodo oder in ga obogatili s kulisami in reflektorji.

Zbora se je udeležil tudi predsednik občinske zveze Svobod Zalec Stane Marčijan. Pohvalil je delo ške Svobode. Dejal je, da je v Savinjski dolini malo takih vasi, kjer bi bilo družbeno življenje tako izrazito in živo. Poudaril je, da je to eno izmed tistih dru-

štev, ki se nekako samo prebija skozi finančne težave. Taka družva je treba samo še podpreti. Poudaril je tudi, naj bi bila med Svobodo Prebold in Svobodo Seč še tesnejša povezava. Saj ni treba, da ima eno društvo vse, kar spada h kulturnemu izživljanju današnjega človeka. Treba je tesnejšega sodelovanja, pa bo manj finančnih izdatkov in mnogo več uspeha.

Robida

KMECKO IZOBRAŽEVANJE V KONJISKI ZADRUGI

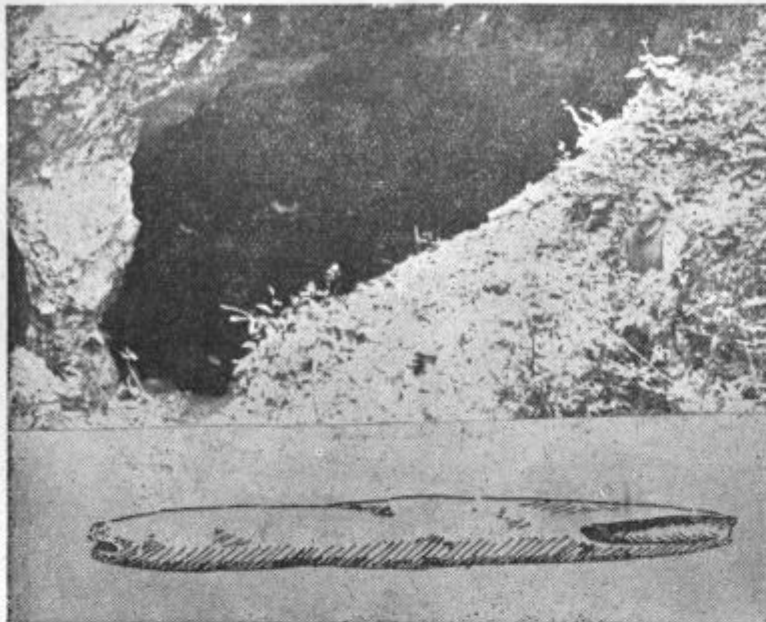
Pred kratkim so na pobudo sindikalne organizacije začeli v konjiški zadrugi strokovno in politično izobraževanje. Predavanja s področja kmetijstva in kmetijskega zadržništva so se že začela. To izobraževanje, ki bo trikrat mesečno v zimskem času, bodo vodili poleg kmetijskih strokovnjakov še nekateri politični delavci.

CELJSKO
PODROČJE
V DAVNINI

1 Prva šivanka na svetu

EDINSTVEN PREDMET IZ ZBIRKE PALEOLITSKEGA GRADIVA V CELJSKEM MUZEJU

Gotovo se je marsikomu že nešteto krat porodila misel o preteklosti naše ožje domovine. Kako so naši kraji v davninah izgledali, kakšni ljudje, kakšna ljudstva so tu živela, kakšne so bile njihove navade in podobno. Kogar zanese pot v celjski muzej, se sooči z nemimi pričami davne zgodovine, ki sega desetisoletja nazaj in ob katerih se nam zamagljajo vse predstave. Pračlovek, Kelti, Iliri, Grki, Rimljani, Huni, stari Slovani, germanska plemena, Obri, Turki... Kaj vse je šlo čez naša tla? O vsem tem vam bomo v ciklusu odlomkov skušali pripovedovati na čim bolj preprost in zanimiv način. Najdlje nazaj nas najprej popelje profesor LOJZE BOLTA:

Skalnata jama na Olševi je eno najznamenitejših najdišč sledov pračloveka v celjski pokrajini (zgornja). Koščena igla z ušesom, kakršno hrani celjski muzej, je po mnenju tudi prva igla take starosti v svetu (spodaj).

prekaša samo za nekaj deset metrov. Prislonjena je na jugoslovanski strani Olševe, že skoraj pod samim vrhom. Oddaljena je okoli 4 ure od Solčave in prav toliko od Zelenke Kaple na koroški strani.

Univ. prof. dr. Srečko Brodar, nestor slovenskega paleolita, je kot profesor na celjski gimnaziji pred približno tridesetimi leti odkril to paleolitsko postojanko. V večletnih izkopavanjih nam je razkril številne ostanke jamskega medveda. Nič manj številni, po pomenu pa še mnogo bolj dragoceni pa so bili množični kosti koščene in kamenitega orodja, s katerimi si je janski človek pomagal v svojem težkem boju z naravo za svoj obstanek. Med temi kosi najdemo številna kamenita praskala, bodala, nože in podobna orodja, ki so mu služila pri vsakodnevnem lovu na jamskega medveda in druge takrat živeče živali. S tem orodjem je medveda ubil, ga odril in raztelesil.

Razna koščena šila pa so mu služila pri obdelovanju kože, kakor tudi pri šivanju raznih ogrinjaj iz živalskih kož. Med temi vzbujajo posebno pozornost igla, ki jo po splošnem mnenju strokovnjakov lahko smatramo kot prototip šivanke. To je v bistvu votla kost na enem koncu zašiljena. Primerna zarez pa omogoča, da nit ni ovirala ostrine šivanke pri vodu. S tem orodjem so si v tistem času (ne smemo pozabiti, da je bilo to pred približno 30 do 50.000 leti) šivanje že res dokaj olajšali.

UVOD K ZGODOVINI

Mednarodni pomen jugoslovanskega paleolita je zabeležila že prva paleolitska postaja na Slovenskem, POTOČKA ZIJALKA pod Olševo. Pozornost poznaval-

cev paleolitika je vzbudila zaradi svoje lege in številnih izredno zanimivih najdb.

Potočka zijalka je s 1700 m nadmorske višine druga najvišja paleolitska postaja na svetu (najvišja jo

HIMALAJSKI „DRAGULJ“

V himalajskem pogorju je velikanka, ki nosi ime Chomo Yu in sega 8189 metrov v višave. Gora ima ime po tibetanski boginji. Ker pa imajo boginje nakit in Chomo Yu ob večerih blešči v plavi luči kakor tibetanski poldrag kamen, je razumljivo, da ima velikanka žensko ime. Zato je tudi razumljivo da so se lani z goro spoprijete alpinistkinje. Ekipo so sestavljale tri Francozinje Jeanne Franco, Colette le Bret in

Micheline Rambaut, dalje dve Angležinji grofica Dorothea Gravina in Eileen Healey, Skotinja Margaret Darvall, Svicarka Loulou Boulaz in Belgijka Claudine van Stratten in tri Nepalke Pem Pem, Numa Norgay ter Duma.

Evropejke so vse po vrsti znane alpinistkinje, ki so imele »za klobukom« marsikatero orjaka, ki je moškim navezam delal hude preglavice. Nepalke pa, ki so bile vodiči

Pogumne Evropejke so si za pomoč pri naskoku na himalajskega tisočaka izbrale tri hčere slavnega šerpasa Tensinga. Kot oče, se tudi mlada nepalska dekleta niso ustrašila višav. No, kos svojemu očetu še niso...

Natečaj

Okrajni odbor Zveze borcev NOV Celje — Komisija za zbiranje zgodovinskega gradiva, razpisuje natečaj za najboljše krajevne kronike iz območja okraja Celje. Krajevne kronike morajo zajeti predvsem delavsko gibanje, ilegalno partijsko delo in opis narodno osvobodilne borbe.

Nagrade za najboljše kronike bodo prejele organizacije Zveze borcev NOV ali posamezniki, ki kronike sestavijo.

Nagrade:

1. nagrada 50.000
2. nagrada 40.000
3. nagrada 30.000
4. nagrada 20.000

Navodila za pisanje kronik dobi vsak udeleženec natečaja pri okrajni komisiji. Rok predložitve kronik 1. sept. 1960. Komisija si pridržuje pravico nenagradene kronike odkupiti na osnovi obsega in vrednosti zbranega gradiva.

Okrajni odbor Zveze borcev NOV
Komisija za zbiranje zgodovinskega gradiva
Celje

Akcija „ILEGALEC“

(VELIKA AKCIJA TABORNIKOV ZA DAN JLA)

Dež je rahlo pršilo. Zamudniki so hiteli proti gledališču. Nenadoma se je na ploščadi pri spomeniku nekaj zasvetilo, nato pa je odjeknila eksplozija. Koški lepenke so leteli po zraku, ljudje so se

zdržali. Nekako podzvestno so se spomnili vojnega časa... Izza vogala je stopil mlad fant in dejal stražarju, ki se je bil skril za grmom: »To je že druga. Zopet nam je ušel!« Nato je kratko zavil in se je priključil z vseh strani fantje. Kot prikazni so vstajali iz grmov, vsi s taborniški znaki na levem rokavu.

Medtem pa je fant, ki je vrzel »bombos«, že varno čepel za plotom pri restavraciji Ojstrica. Dvakrat jih je že potegnil ali jih bo tudi tretjič? Prva je počela pri železniški postaji, komaj jim je tedaj ušel drugo je zažgal tudi pri spomeniku, tudi tu bi ga kmalu dobili. Ali je Janez zažgal tretjo pri novi tržnici? Najbrže ne, saj ni nič slišal. Kaj pa če so ga ujeli? Nemogoče. Janez je preživel, da bi ga ujeli. Spomnil se je, da ga še čaka najtežja naloga: prebiti se skozi zastraženo mesto do novega mostu in tam izstreliti raketo, med potjo pa more streljati s pištolo. Ali mu bo tudi to uspelo? Poskusimo, si je dejal in se je začel previdno premikati dalje po ulici.

Toda tudi sovražnik v mestu ni spal. Stražarji na vogalih so postali še bolj budni. Stab obrambe mesta je pošiljal na vse strani kurirje, po ulicah pa so signalisti žvižgali s piščalkami. Komandant obrambe je živčno, kar na mopedu, razporejal straže. Vse mesto je bilo v nekaki živčni napetosti. Toda skoraj neopazeno se je skozi vse te sbojine vrste prebijal ilegalce. Obramba je poznala samo njegov opis: rjavca buda, sive hlače, visok 180 cm, na levi strani bunde nosi kovinasto taborniško značko. Treba je bilo opazovati, kajti ljudi z rjavimi bundami je dosti, a na levi strani je imel taborniško značko samo ilegalce ševilka ena. Pomešal se je med gručo šolarjev in varno prišel do »Volca«. Tam so se šolarji razkronili, on pa je hitro stopil v vežo pri »Konpasu«. Oddahnil se je: nihče ga ni opazil. Nekajkrat je ustrelil s pištolo in se pognal dalje po Pr. 8. ravni ulici. Toda patrula ga je spoznala. Začela se je burba: kdo bo hitrejši? Nenadoma se je zopet razlegel oglušujoč pok po ulicah. Patrula se je ustavila. »Pri starem piskru je počilo«, je dejal vodja patrule. Hitro so se razdelili: trije za ilegalcem ševilka ena, dva pa k Starem piskru. Načelost so se predeljo posvetovali. Ilegalce, ki so ga lovili, jim je ušel. Slišali so samo pokanje pištole. Vse tri bombe so počile. Ampak igre še ni konec, še pol ure do devetih. Lahko še ujamemo ilegalca.

TO KRAVO BI KUPIL

Turist se je izgubil v širnem gozdu. Taval je sem in tja, dokler se in od izčrpanosti onesvestil. Gozdarji, ki so ga našli, so ga zanesli do najbližje kmetije, kjer so mu vlivali v usta mleko, ponešano z dvojnimi konjaki. Komaj so zdrsnile prve kapljice po grlu, se je predramil in s težavo vprašal:

— Povejte no, je ta krava naprodaj? Kupil bi jo!

KAKŠNA SRECA...

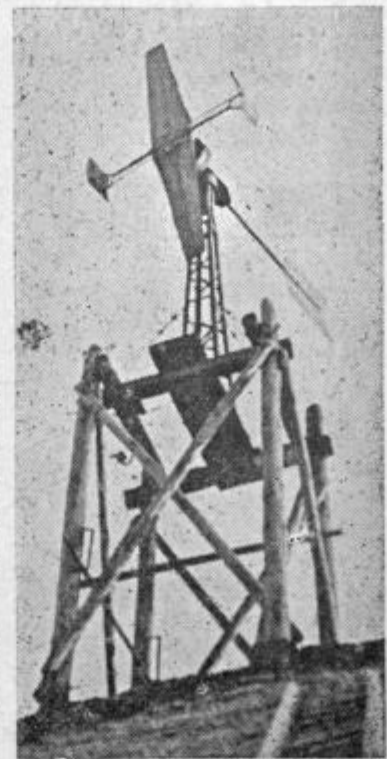
Nek slikar kubistične smeri je vodil skupino obiskovalcev po svojem ateljeju. Ko so obstali pred sliko, ki bi ji lahko dejali, da je bila na moč zapletena in povsem nerazumljiva, je slikar razložil začudenim obiskovalcem:

— To je akt moje žene! Stari možakar za njim pa je zmaljal z glavno in čisto na liho dejal: — Upam, da ta dva nimata otrok...

CENTRALA NA STREHI

Kmet Ivan Znidar iz Dolge Gore pri Lipoglavu v marsičem prednjači pred večino svojih sovaščanov. Je na daleč znan dober gospodar, predvsem živinorejec. Pri 10 hektarjih obdelovalne zemlje ima v hlevu vedno po 15 glav plemenske živin in lemo prodaja po deset glav pitane živine najboljše vrste.

Toda to ni edina zanimivost na njegovi domačiji. Ker elektrike vse do danes na Dolgi gori še ni, si je omislil električno centralo na veter. Velika vetrnica na gospodarskem poslopiju mu polni akumulator za luč.

Mačke

Ne počutim se ugodno, čeprav sedim v udobnem naslanjaču, z nogami v mehkih copatah in s še bolj mehko mačko v krilu. Moja roka gladi njen tigrasti kožušček in vršički prstov razločno čutijo, kako

podrhtava, medtem ko prede, zvita v klopčič.

Onstran čajne mizice leži na kavču zleknjena moja tajnica. Dolgi plavi lasje so ji zakrili spodnji del obraza, pa vseeno vem, da je ustnice nabrala v

Sobo in da ta trenutek nekaj premišljuje. Na mizici je škatlica z ogrlico, ki sem jo tjakaj položil, ko sem prišel.

Ta večer, od katerega sem si toliko obetal, se je od minute v minuto spreminjal v vedno mučnejšo gmoto časa. Med nama je najbrž še kaj drugega kakor mala čajna mizica, nekaj za kar je ogrlica prešibak most.

Mačka se je zaspano pretegnila in razkročila šapice. Noge so mi zatrepetale od neugodnega občutka, da mi utegne svoje ostre kremplje zasačiti skozi blago v slezna... Vendar jih ni. Spet se je zvila in začela prestiti...

Nepremično zrem čez čajno mizico in ugibam, kaj se plete pod zastorom svetlih las...

Potem je, kakor bi jo nekaj pičilo, ustala in zavrtela številnico telefona. Se preden sem se ovedel, je govorila z mojo ženo:

— Gospa. Vaš soprog je pravkar na poti domov. Nenadoma se je vrnil s službenega polovanja. Veselo praznovanje vam želim, gospa!

Menda sem pretrdo pobožal mačko, ker je zasedla svoje kremplje globoko v kožo.

— Mislim, da boš moral iti. Ne pozabi na zavitek pri hotelskem vratarju. Saj si za ženo kupil krznen plašč, čeprav sem mislila, da bo zame. Te moram spremiti do vrat, dragi...

Saj sem vedel, da bo mačka pokazala kremplje. Le kdo jo je potegnil za rep? Tako je, če imajo tajnice na domu mačko!

MODA IN MOZ

Letošnja moda spet diktira nove izdatke za precej dvomljiv okus. Zenske plesne toalete so do neke meje podrejene obilnemu nakitu v stilu kraljevske ovratnice, kakršno je v začetku stoletja nosila angleška kraljica Mary.

Diktat Diorjeve modne hiše je našel med najvernejši podložnicami tudi filmsko igralko Elizabeth Taylor, ki se je za novo leto na plesu pokazala v najnovejši modni opravi — in z najnovejšim možem Edie Fsherjem, ki pa, kakor izgleda, le ni preveč navdušen...

Križanka

VODORAVNO: 1. slovenski pisatelj in literarni teoretik (*Martin Krpan); 8. zbirka predpisov o upravljanju države; 14. vrsta smreke, ki raste samo pri nas v Bosni in Srbiji; 15. načelnik, dragoceni okrasek za glavo; 16. hazarдна igra s kartami; 17. začetnici slovenske gledališke in filmske igralki, ki že več let nastopata v beograjski Drami; 19. italijanski romanopisec s pravim imenom Henri Beyle (*Rdeče in črno); 21. objekt, ki omogoča prehod preko reke; 22. veliko mesto v zahodni Romuniji; 25. kratica za krajevni; 26. italijanski splošnik; 27. knjga zemljevidov; 28. glasbilo; 29. kres; 30. vstopnica; 31. hrupnost, veličastnost, sijaj; 32. ubožna vstaja; 33. pritok Save na Gorenjskem; 34. soprog; 37. osebnostni zaimsek; 40. boginja smrti pri starih Slovanih; 42. naročnik, predplačnik; 44. predsednik indijske republike; 45. del glave.

NAVPIČNO: 1. reket; 2. ime za Ljubljano pod Rimljani; 3. samoglasnik; 4. pokrajina v Srbiji; 5. tračnica; 6. pritok Kame v Rusiji; 7. afriški kušar, ki lahko spreminja svojo barvo in se s tem prilagaja okolici; 8. član; 9. katji glas; 10. igra s kartami; 11. ime poljskega pesnika Mickiewicza; 12. izrastek na drevesu; 13. glavno mesto Jordanije; 18. odličen francoski romanopisec s pravim imenom Henri Beyle (*Rdeče in črno); 21. objekt, ki omogoča prehod preko reke; 22. veliko mesto v zahodni Romuniji; 25. kratica za krajevni; 26. italijanski splošnik; 27. knjga zemljevidov; 28. glasbilo; 29. kres; 30. vstopnica; 31. hrupnost, veličastnost, sijaj; 32. ubožna vstaja; 33. pritok Save na Gorenjskem; 34. soprog; 37. osebnostni zaimsek; 40. boginja smrti pri starih Slovanih; 42. naročnik, predplačnik; 44. predsednik indijske republike; 45. del glave.

